

Н. Б. Грицай

Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО МЕТОДИЧНОГО СТИЛЮ У ПРОЦЕСІ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

У статті розглянуто проблему формування індивідуального методичного стилю майбутніх учителів біології. Розкрито сутність поняття «індивідуальний стиль», окреслено особливості його вироблення у студентів під час вивчення дисципліни «Методика навчання біології». Визначено чинники, які впливають на формування індивідуального стилю діяльності педагога.

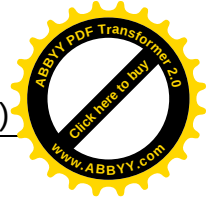
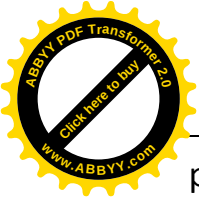
Ключові слова: методика навчання біології, професійна підготовка, методична підготовка, методичні знання, методичні вміння, методична культура, індивідуальний стиль, індивідуальний методичний стиль.

Постановка проблеми. Упровадження особистісно орієнтованої парадигми в сучасній системі освіти України вимагає нових підходів до професійної підготовки майбутніх вчителів. Основними недоліками традиційної методичної підготовки педагогів є переважання в їх роботі репродуктивних методів навчання, неухильне виконання рекомендацій, вказаних у методичній літературі, чітка регламентація дій вчителя і учнів, прогнозування поведінки школярів на уроці і навіть їхніх відповідей, тобто формування фахівця «за шаблоном».

Сьогодні, за словами Н. Побірченко, «...наша загальноосвітня школа потерпає від «поганих» вчителів, чия діяльність характеризується репродукуванням готових штампів, завчених ще під час навчання у ВНЗ. Вони не вміють спілкуватися з дітьми, створювати належні умови для їхнього інтелектуального й духовного розвитку, побоюються батьків, намагаючись звести контакти з сім'ями до мінімуму...» [10, 82].

Саме тому в сучасних умовах зростають вимоги до професійних якостей педагогів, їхньої методики викладання. Вчителі повинні знати інноваційні технології навчання, вміти застосовувати активні методи роботи з різними групами школярів, пропонувати учням різноманітні завдання творчого характеру, впроваджувати новітні дидактичні засоби, сприяти самореалізації кожного учня, виробити на основі існуючих науково-методичних рекомендацій та власного методичного доробку свій стиль, відповідний підхід до методики викладання в школах і класах різного типу й профілю, бути готовими до креативної діяльності тощо.

Вітчизняній освіті потрібен творчий педагог, який реалізовуватиме в навчально-виховному процесі власний методичний стиль, сприятиме

розвитку пізнавальних інтересів учнів, їхніх індивідуальних особливостей.

З огляду на вищезазначене потребує значного вдосконалення система професійної підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Зокрема існує низка труднощів у методичній підготовці майбутніх вчителів біології (розрив між теорією навчання і шкільною практикою, недостатнє формування в студентів методичних умінь, неповне розкриття їхніх творчих здібностей та ін.).

Аналіз актуальних досліджень. Проблема професійної підготовки майбутніх педагогів різнобічно висвітлена в наукових дослідженнях О. Абдуліної, С. Архангельського, А. Алексюка, Ю. Бабанського, І. Богданової, А. Бойко, В. Бондаря, О. Глузмана, В. Гриньової, М. Євтуха, Н. Кузьміної, В. Кузя, В. Лозової, В. Мадзігона, О. Мороза, І. Підласого, О. Савченко, В. Семиченко, В. Сластьоніна, Л. Хомич, А. Щербакова, М. Ярмаченка та інших.

Розвиток індивідуального стилю діяльності вивчали В. Загвязинський, Є. Клімов, А. Маркова, В. Мерлін, А. Никонова, Н. Петрова та інші.

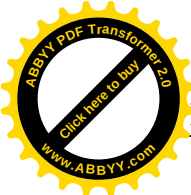
Формування творчої індивідуальності студентів у процесі особистісно орієнтованої професійно-педагогічної підготовки розглядали С. Величко, Г. Мешко, О. Мешко, Н. Побірченко, О. Пехота, Р. Саттарова, С. Сисоєва, М. Чобітько та інші.

Питанням удосконалення методичної підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін присвячено праці Н. Буринської, А. Грабового, М. Гриньової, І. Мороза, Н. Чайченко, Г. Чернобельської, О. Ярошенко та інших.

Проте комплексні дослідження проблеми вдосконалення методичної підготовки майбутніх вчителів біології в Україні відсутні.

Мета статті – розкрити особливості формування індивідуального методичного стилю майбутніх вчителів біології під час навчання у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Результати наукового пошуку дають підстави стверджувати, що методична підготовка є однією з найважливіших ланок професійної підготовки майбутніх педагогів. Методика як наука в сучасних умовах набуває особливого значення, оскільки методично правильно побудований навчально-виховний процес у вищій школі забезпечує краще опанування студентами своєї професії, що в майбутньому безпосередньо впливатиме на підвищення ефективності навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, в яких вони працюватимуть.

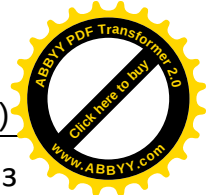
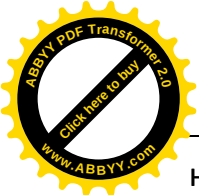

Майбутні вчителі біології вивчають низку психолого-педагогічних та професійно-орієнтованих дисциплін (педагогіка, загальна психологія, вікова і педагогічна психологія, основи педагогічної майстерності, історія педагогіки, вікова фізіологія, основи наукових досліджень, біологічні науки), серед яких однією з найважливіших вважають методику навчання біології (шкільний курс біології, методику викладання біології). Метою курсу є «опанування студентами методикою навчання біології та формування в них готовності до пізнавальної взаємодії зі школярами у процесі навчання на основі суб'єкт-суб'єктних відносин» [6, 3]. Завдання курсу – закласти основи науково-практичних знань з дисципліни, ознайомити майбутніх педагогів із сучасними досягненнями методичної науки і практики, передовим педагогічним досвідом роботи шкіл різних типів, організувати засвоєння основних положень загальних і часткових методик навчання біології, формувати у студентів методичні вміння, навички моделювання та проведення різноманітних форм навчальних занять і позакласної роботи з біології в загальноосвітніх навчальних закладах; розвивати педагогічну свідомість, професійно значущі якості особистості вчителя біології, професійну культуру, творче мислення, індивідуальний стиль і дослідницький підхід до професійної діяльності, потребу в педагогічній самоосвіті і постійному самовдосконаленні.

Отже, дисципліна спрямована на те, щоб допомогти студентам-біологам розкрити свої педагогічні здібності на основі вже одержаної фахової підготовки, визначити найбільш раціональні методи навчання біології, навчити обґрунтовано використовувати різні методичні прийоми для засвоєння біологічних понять, тобто розвинути якості педагога, знайти власний методичний стиль, реалізувати свій творчий потенціал.

Звичайно, індивідуальний методичний стиль неможливо сформувати лише на базі засвоєної системи знань, оскільки він розвивається упродовж усієї педагогічної діяльності. Проте курс «Методика навчання біології» дасть змогу вже на початковому етапі уникнути багатьох помилок, адже молоді вчителі на початку педагогічної діяльності, як правило, стикаються з типовими проблемами, які можна заздалегідь попередити.

Методична підготовка майбутніх педагогів передбачає засвоєння методичних знань, розвиток методичних умінь, формування методичної культури. На думку М. Криловця, методична культура – це «... індивідуальна творча форма реалізації педагогічних відносин, яка обумовлює тип, стиль та засоби професійної діяльності вчителя ... у

навчально-виховному процесі» [4, 388]. Тому цілком погоджуємося з науковцем щодо необхідності індивідуально-творчого підходу до формування методичної культури студентів.

Як стверджують Г. Мешко та О. Мешко, «майстерність вчителя неодмінно пов'язана з пошуком індивідуального «почерку» роботи, з високим рівнем реалізації індивідуальних можливостей. Цінність педагога якраз і полягає у здатності самореалізувати свою індивідуальність на високому рівні, збагатити систему виховних стосунків з дітьми своєю особистістю, в неповторності використання педагогічних засобів» [7, 51].

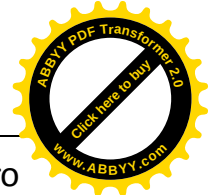
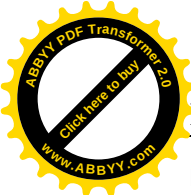
Методична підготовка студентів-біологів має сприяти розвитку їх потенційних професійних можливостей, формуванню творчих здібностей, створенню індивідуального методичного стилю. Методична складова професійної освіти є своєрідним містком між педагогічною теорією і практикою, що сприяє професійному становленню майбутніх педагогів.

У «Новому словнику іншомовних слів» подано п'ять значень терміна «стиль». Зокрема четверте з них характеризує стиль як «спосіб, прийом, метод роботи» [8, 578]. Звичайно, таке уявлення про стиль педагогічної діяльності є дуже спрощеним. Поняття «індивідуальний» у словнику потрактовано як «властивий тільки одній особі (індивідууму)» [8, 261]. Синонімами до цього поняття в нашому контексті можна назвати неповторний, оригінальний, самобутній.

О. Слепичева вважає індивідуальний стиль діяльності однією з основних характеристик особистості педагога-професіонала. Вона розглядає стиль діяльності як психологічний феномен, сукупність змістових, динамічних і результативних характеристик, які визначають успішність педагогічної діяльності відповідно до зовнішніх соціальних вимог і умов професійного становлення особистості [11].

Л. Макарова, досліджуючи педагогічну діяльність викладача вищої школи, трактує індивідуальний стиль як інтегральну динамічну характеристику індивідуальності, що є відносно стійкою відкритою саморегулюючою системою взаємопов'язаних індивідуально-своєрідних дій, яка характеризує специфіку взаємодії викладача зі студентами (вчителя і учнів – Н.Г.) під час педагогічної діяльності [5].

Досить вдалим вважаємо визначення індивідуального стилю, запропоноване Р. Атахановим та В. Загвязинським: «Індивідуальний стиль діяльності педагога – це прийоми, манера навчання, способи розв'язання

конфліктів, яким надає перевагу педагог, що визначають самотність його способів самовираження і спілкування з навколишніми» [3, 198]. На думку науковців, система улюблених прийомів, певний склад мислення, манера спілкування, способи висунування вимог – всі ці риси, нерозривно пов'язані із системою поглядів і переконань, є індивідуальним стилем педагогічної діяльності [3, 195].

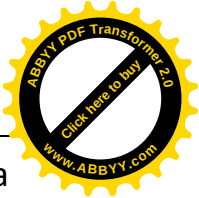
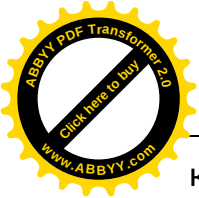
Стиль педагогічної діяльності залежить від особистих якостей людини, загальної культури, професійної компетенції, педагогічної інтуїції тощо. Вчені-психологи (Є. Клімов, В. Мерлін та інші) довели, що саме індивідуальний стиль діяльності дає змогу найбільш повно реалізувати можливості особистості, адже люди з різними індивідуально-типологічними особливостями нервової системи, здібностями, темпераментами, характерами мають можливість досягати високої ефективності в певній діяльності по-різному, використовуючи індивідуальні відмінності, які сприятимуть досягненню успіху.

З огляду на те, що педагогічна діяльність відбувається у суб'єкт-суб'єктній взаємодії в конкретній навчальній ситуації, індивідуальний стиль діяльності вчителя залежить від індивідуально-психологічних особливостей школярів (віку, статі, рівня знань, мотивації та ін.), соціально-психологічних особливостей учнівського колективу; стилю спілкування вчителя та учнів; навчального предмета і професійної компетентності педагога.

Зазначене вище безпосередньо стосується методичного стилю, на формування якого також впливають такі чинники, як тип нервової системи, загальна спрямованість (центрація) особистості, домінуюча професійно значуща риса характеру, стиль спілкування з учнями [3].

Відповідно до провідного фактора індивідуальності Р. Атаханов та В. Загвязинський умовно виокремили декілька типів педагогів: ерудит, артист, комунікатор, організатор, романтик, інтуїтивіст, раціоналіст [3, 195]. Відомий російський педагог В. Сорока-Росинський виділив п'ять типів «стилю» особистості педагога: теоретисти, реалісти, утилітаристи, інтуїтивісти, байдужі [3, 196].

Якщо правильно знайти свій індивідуальний стиль, то педагогічна діяльність буде ефективною і приносить задоволення всім її суб'єктам. Саме тому індивідуальний стиль педагогічної діяльності розглядаємо як важливу характеристику, що відображає професійну зрілість і компетентність педагога, рівень його майстерності й творчості. У цьому

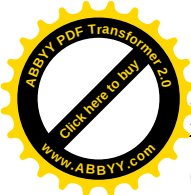

контексті незаперечним є таке висловлення О. Пехоти: «Професійна підготовка майбутнього педагога повинна здійснюватись не як спрямований зовні потік стимулів-подразників дидактичного характеру для формування адекватної поведінки, а як актуалізація потенційних професійних можливостей особистості і розвиток їх до рівня зрілості. Це забезпечується здебільшого ростом «зсередини» [9, 111].

Цілеспрямована робота з формування індивідуального методичного стилю студентів проводилася переважно під час проведення лабораторних занять з методики навчання біології, а також з інших дисциплін («Методика позакласної роботи з біології», «Інноваційні технології в біологічній освіті» та ін.) Погоджуємося з науковцями А. Бойко, М. Гриньовою та Н. Дем'яненко в тому, що варіативність змісту і методів занять «...допоможе максимально індивідуалізувати можливості кожного майбутнього педагога [1, 103]. Варіативність занять передбачає пристосування змісту і процесу навчання до можливостей певного студента. Таке індивідуально-особистісне навчання, як свідчать автори вказаного дослідження, потрібно розпочинати з вивчення індивідуальних відмінностей майбутнього вчителя, щоб визначити основні типи ставлення студентів до педагогічної діяльності [1].

Під час проведення лабораторних занять перевага надавалася інтерактивному навчанню, суть якого полягала в тому, що навчальний процес відбувався за умови постійної активної взаємодії всіх студентів. У результаті такої діяльності створювалася атмосфера взаємодії та співробітництва. Організація інтерактивного навчання передбачала використання рольових ігор, моделювання життєвих ситуацій, постановку проблемних питань, проведення мозкового штурму, тренінгів тощо. Під час інтерактивного навчання студенти вчаться критично міркувати, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими тощо.

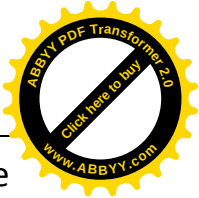
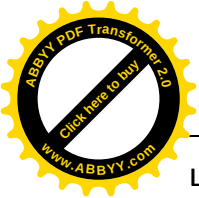
Майбутнім педагогам пропонувалися особистісно орієнтовані завдання, у процесі виконання яких вони демонстрували власні педагогічні погляди й переконання, своє ставлення до педагогічної діяльності і викладання біології зокрема. Студенти проводили фрагменти уроків, позакласних занять, обговорювали методичні статті, опубліковані у журналах «Біологія і хімія в школі», «Биология в школе», газетах «Хімія. Біологія» (видавництво «Шкільний світ») та «Біологія» (видавнича група «Основа»), дискутували про найбільш ефективні методи і прийоми викладання певної теми у класах різних профілів навчання

(хіміко-біологічного, філологічного, фізико-математичного та ін.), аналізували методичні досягнення своїх колег, проводили самоаналіз власних розробок. Проте у межах проведеного дослідження було важливим не тільки засвоїти методичні знання, а й сформувати в майбутніх вчителів уміння виявити себе як особистість, як педагога, якого б позитивно сприймали учні, поважали і прислухалися до його думки.

Отже, з метою формування індивідуального методичного стилю кожного студента під час лабораторних занять з методики навчання біології була створена творча атмосфера, що дало змогу студентам проявити ініціативу та самостійність, висловити свої міркування з певної проблеми, запропонувати власний варіант її вирішення. Ефективним було створення власних «методичних скарбничок», портфоліо майбутнього вчителя, що забезпечує більше можливостей для розкриття педагогічних здібностей студентів, їхнього індивідуального методичного стилю. Майбутні вчителі розробляли авторські програми, розділи підручників, творчі запитання та завдання, конспекти нестандартних уроків і наочні посібники до них, методичні вказівки тощо. Це створювало умови не лише для кращого вивчення студентів викладачем, але й для усвідомлення ними власної індивідуальності й неповторності у розв'язанні професійних завдань.

Актуальною в руслі пропонованого дослідження є думка О. Мешка та Г. Мешко про те, що увагу майбутніх вчителів необхідно звертати на можливість вироблення і педагогічно доцільного (позитивного), і педагогічно недоцільного (негативного) індивідуального стилю спілкування, формування псевдостилу [7, 53]. Як зазначають автори, псевдостиль проявляється у помилкових і хибних індивідуальних прийомах і способах взаємодії, не забезпечує високих результатів діяльності, затримує розвиток здібностей педагога, його майстерності. Псевдостиль може сформуватися по-різному: на основі незнання справжніх прийомів і способів спілкування, незнання своїх особливостей або невміння на них спиратися, через наслідування «зразків» товаришів, вчителів, викладачів, у яких інші типологічні властивості тощо. Підтримуємо погляд згаданих науковців про те, що формування псевдостилу небезпечне тим, що студент, який виробив такий стиль, закріплює його, а процес переробки завжди набагато складніший і важчий. Тому доцільним є аналіз із студентами конкретних ситуацій з життя школи, діяльності молодих вчителів. Це сприяє переконанню майбутніх педагогів у необхідності

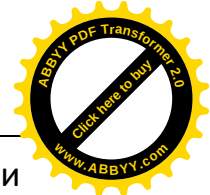
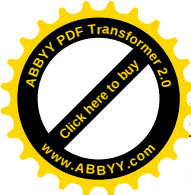
цілеспрямованого формування в себе такого стилю, який найбільше відповідав би їхній індивідуальності і виключав наслідування і механічне копіювання якогось певного зразка, досвіду передових вчителів [7, 53].

Проте насправді можемо говорити про формування індивідуального методичного стилю майбутніх педагогів лише у безпосередній практичній діяльності. Як стверджує М. Криловець, під час навчально-методичної практики в безпосередньому контакті із дітьми студент перевіряє свої професійно-педагогічні знання і здібності, розвиває їх під керівництвом методиста і педагогічного колективу школи, виробляє свій стиль викладання та спілкування із дітьми. Саме тут, у процесі педагогічної роботи, практикант перевіряє ефективність застосування на уроці тих чи інших методів навчання, тієї чи іншої організації навчальної діяльності учнів, способів розвитку їх інтересу до предмета і багато іншого [4, 353].

Відтак, погоджуємося з М. Чобітьком, що «одне з головних завдань професійно-педагогічної підготовки вчителя полягає у розвитку в студентів зацікавленості й потреби в постійному самовдосконаленні як неодмінній якості педагога, що зумовлює далі становлення їх як професіоналів, спроможних до проектування й реалізації, корекції й розвитку власної діяльності та діяльності інших, що вміють працювати з учасниками освітнього процесу будь-якого віку й будь-якого соціально-психологічного статусу...» [12, 57]. Інакше кажучи, кожен студент вищого педагогічного навчального закладу має не лише вільно оперувати методичними знаннями, але й постійно працювати над самопізнанням і самовдосконаленням, набувати методичного досвіду, створювати власний методичний імідж.

Як зазначає М. Євтух, «розкриваючи основні напрями діяльності вчителя, відображаючи її індивідуальний стиль, педагогічний імідж перетворюється в надійний механізм професійного самовдосконалення і вимагає від вчителя дбайливого ставлення до власної особистості як до інструменту професійної діяльності, творчого пошуку, духовного зростання, естетичної виразності педагогічної взаємодії» [2, 174].

Крім того, необхідно зазначити, що формувати індивідуальний методичний стиль майбутнього вчителя може лише досвідчений, глибоко ерудований, творчий викладач з високою методичною культурою, який своїм прикладом показує, як втілювати в навчальному процесі сучасні тенденції педагогічної теорії і практики, навчає на власних науково-методичних досягненнях, реалізовує прогресивні наукові ідеї та

погляди, зважаючи при цьому й на особисту думку студентів, заохочуючи їх до саморозвитку і самовдосконалення.

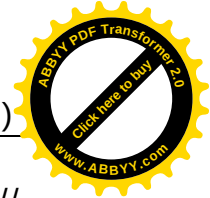
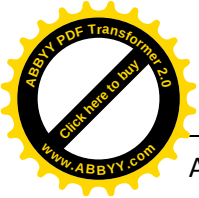
Висновки. Визначальною рисою оновлення методичної підготовки майбутніх фахівців є особистісно орієнтована освіта, спрямована на індивідуальний професійний розвиток особистості, що сприяє формуванню власного методичного стилю. Індивідуалізація методичної підготовки майбутніх педагогів передбачає варіативність змісту і методів проведення занять, урахування індивідуальних можливостей кожного студента, використання особистісно орієнтованих завдань для розкриття потенційних професійних можливостей, розвитку творчих здібностей, вироблення індивідуального «методичного почерку» майбутніх фахівців.

Отже, можна зробити висновок, що проблема методичної підготовки майбутніх вчителів біології потребує раціонального поєднання теоретичних знань з методики навчання біології та уміння розв'язувати практичні завдання і повинна бути спрямована на формування високого професіоналізму майбутніх фахівців, індивідуального методичного стилю, готовності творчо працювати в різних типах загальноосвітніх навчальних закладів, прагнення до постійного самовдосконалення.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробленні системи методичної підготовки майбутніх вчителів біології з урахуванням особистісно орієнтованого підходу; оновленні змісту, форм і методів викладання дисципліни «методика навчання біології» та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко А. М. Варіативність занять у педвузі / А. М. Бойко, М. В. Гриньова, Н. М. Дем'яненко // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 2. – С. 102–109.
2. Євтух М. Б. Сучасні тенденції професійної підготовки вчителя / М. Б. Євтух // Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та вузі : зб. наук. праць. – Рівне : Волинські обереги, 2002. – С. 170–175.
3. Загвязинский В. И. Методология и методы психолого-педагогического исследования : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Загвязинский, Р. Атаханов. – [3-е изд., испр.]. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. – 208 с.
4. Криловець М. Г. Система методичної підготовки майбутніх учителів географії : дис ... доктора пед. наук : 13.00.02 / Криловець Микола Григорович. – К., 2009. – 482 с.
5. Макарова Л. Н. Теоретические основы развития индивидуального стиля педагогической деятельности преподавателя высшей школы : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01; 13.00.08 / Макарова Людмила Николаевна. – Белгород, 2000. – 482 с.
6. Методика навчання біології: програма навч. курсу для студ. вищ. пед. закл. освіти / І. В. Мороз, А. В. Степанюк, Н. Й. Міщук, Г. Я. Жирська та ін. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 35 с.
7. Мешко Г. М. Індивідуальний стиль спілкування як показник професійної майстерності педагога / Г. М. Мешко, О. І. Мешко // Формування професійної культури вчителя в контексті інтеграції України в Європейський освітній простір: матеріали регіонального науково-практичного семінару, 22–23 травня 2007 р. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – С. 51–54.
8. Новий словник іншомовних слів / [Л. І. Шевченко, О. І. Ніка, О. І. Хом'як,

А. А. Дем'янюк] ; за ред. Л. І. Шевченко. – К. : АРІЙ, 2008. – 672 с.

9. Пехота О. М. Професійна індивідуальність майбутнього вчителя / О. М. Пехота // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 4. – С. 106–113.

10. Побірченко Н. С. Розвиток творчої індивідуальності студентів у процесі підготовки до педагогічної діяльності / Н. С. Побірченко // Педагогіка і психологія. – 2002. – № 4. – С. 81–88.

11. Слепичева О. А. Индивидуальный стиль деятельности учителя и его влияние на эмоциональное состояние и личностные качества младшего школьника : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Слепичева Ольга Анатольевна. – Благовещенск, 2003. – 173 с.

12. Чобітько М. Г. Самовдосконалення студентів – майбутніх учителів – у процесі особистісно орієнтованої професійної підготовки / М. Г. Чобітько // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 1. – С. 57–69.

РЕЗЮМЕ

Н. Б. Грицай. Формирование индивидуального методического стиля в процессе личностно ориентированной профессиональной подготовки будущих учителей биологии.

В статье рассматривается проблема формирования индивидуального методического стиля будущих учителей биологии. Раскрыта сущность понятия «индивидуальный стиль», обозначены особенности его выработки у студентов во время изучения дисциплины «Методика обучения биологии». Определены факторы, которые влияют на формирование индивидуального стиля деятельности педагога.

Ключевые слова: методика обучения биологии, профессиональная подготовка, методическая подготовка, методические знания, методические умения, методическая культура, индивидуальный стиль, индивидуальный методический стиль.

SUMMARY

N. Grytsai. Formation of the individual methodic style in the process of the personnel oriented professional training of the future teachers of biology.

The article deals with the individual methodic style of future teachers of biology formation. The meaning of the notion «Individual style» is analyzed, the peculiarities of its forming by the students during the studying of the discipline «Methods of biology studying» are shown, the reasons that influence on forming of individual style of the teacher's activity are characterized.

Key words: methods of biology studying, professional training, methodic training, methodic knowledges, methodic skills, methodic culture, individual style, individual methodic style.

УДК 371.72:17.022–057.876

О. О. Єжова

Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ ІЄРАХІЇ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті проаналізовано результати дослідження життєвих цінностей в учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів, студентів вищих навчальних закладів. Визначено особливості ієрахії життєвих цінностей учнів професійно-технічних навчальних закладів, які обґрунтовують необхідність здоров'яспрямованої діяльності у професійно-технічних навчальних закладах.

Ключові слова: цінність, система життєвих цінностей, здоров'я, учні професійно-технічних навчальних закладів.

Постановка проблеми. Трансформації в політичній, економічній, культурній та духовній сферах нашого суспільства викликають зміни в психології, свідомості, поведінці, потребах та системі життєвих цінностей